

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489. sz. — — — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELOS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Döntsön a nemzet!

1912. június 4-e óta olyan dolgok történetek a magyar parlamentben és oly események a világpolitikában, hogy csak a legnagyobbfokú elbizakodottság és önhitség kell ahhoz, hogy a felelős tényezők mindezt a nemzet megkérdezés nélkül merjék elkövetni, hogy a külpolitikai eseményekkel szemben merjenek állást foglalni. A híres november 18-tól a júniusi államcsíny az különbözteti meg, hogy akkor helyénvalónak és szükségesnek látták a parlamentárizmus látszatának megmentése kedvéért a nemzetre apellálni. Amit most elkövettek, s annak nyomában állandósult krízist természetes állapotnak akarják feltüntetni az alkotmányrombolásért felelős faktorok és a nemzet részéről egy hirhedt korrump választáson megadott mandátumukra hivatkoznak, amely a törvénytelen ségek bázisául szolgált volna. A belpolitikában a legnagyobb zavar, felfordulás, alkotmány és törvényellenes állapot uralkodik, amelybe való kibontakozásra sehol egy kezdeményezést, iránymegjelölést a kormány részéről nem láthatunk. Élet-halál küzdelemben áll egymással szemben a kormány tábor és az egész szövetkezett ellenzék, az utóbbi a parlamentnek egy tekintélyes része, amely a választások statisztikája szerint az igazi magyarság, s az egész nemzet többségét képezi. Megdöbbenő cinizmussal hirdeti a kormány és tábor, hogy amit tett, azt az alkotmány és törvényes rend megmentése végett követte el; holott épen ellenkezőleg, minden tényével nemcsak megcsufolták ennek az országnak az alkotmányát és törvényeit, de azok szentségének erejébe vetett hitet is megrendítették.

Homlokegyenest ellenkező népfelfogás áll itt egymással szemben, amelyben ítélőbíró egyedül a nemzet lehet. Nemcsak vétkes könnyelműség, de egyenesen ennek az országnak jelene és jövője ellen irányuló merénysoha helyre nem hozható bűn, ha ezen az uton a kormány és tábor meg nem áll és kérdést nem intéz a nemzethez az iránt, hogy akarja-e követni ezen az uton, vagy haltot kiált annak a pretoriánus harcmodornak, melynek bizton megjósolható vége ennek az országnak megmételtyezése és a magyar nemzetnek végromlása lenne.

Döntsön a nemzet, kívánják egy, értelműleg az összes ellenzéki vezetők, és kívánja ennek az országnak minden függetlenül gondolkodó és a nemzet jövőjéért aggódó polgára döntsön annál is inkább, mert azoktól akik ilyen szentségtörő munkára, ilyen államcsíny elkövetésére kaphatók voltak, nem lehet várni, hogy olyan igazán demokratikus választói reformot, amely a nemzet jövőbeli boldogulására és fejlődésére szolgálhat.

Am döntsön a nemzet egy újabb választáson és pedig mielőbb, de legyen az a választás olyan, amelynek eredményét, bárkire üssön is ki az kedvezően, avagy kedvezőtlenül, megnyugvással és feltétlen tisztelettel akceptálja az egész országos közvélemény.

Feltétele pedig ennek, hogy azon a választáson szabadon és függetlenül nyilvánítsa akaratát és meggyőződését még az a mai kontingentált és szűkkörre szorított választóközönség is, melynek józansága és hazafias belátása — ha ment lesz ez a választás a korrupciótól és erőszaktól, terrortól — fogja találni azt a helyes verdiktet, a melyet az eléje tárult helyzet mérlegelése és becsületes megítélése alapján hoznia kell.

De végül regenárli kell a parlamentet és egy új választás tisztító tüzén átvinni a magyar politikai közéletet azért is, mert nagy történelmi átalakulások idejét éljük, amikor nem lehet többé középkori módra kormányzási jellegű választani, hogy döntünk és uralkodunk ha kell nélkületek, sőt ellenetekre is.

Döntsön a nemzet, kívánja az egész ország közvéleménye. Döntsön egy tiszta, törvényes választáson, s ezzel szemben áll a kormány és táborának fennhéjázó gögje, hogy a nemzet már döntött, aminek állítása annál nagyobb hipokritas, mert tudják nagyon jól, ha a nemzet ítéletre felhívatik és dönteni fog, ez a verdikt a kormány és pártjára súlyosan elítélő és megsemmisítő lesz.

Városi rendes — közgyűlés.

Székelyudvarhely r. t. város képv. testülete f. évi november 21-én tartotta az évi őszi rendes közgyűlést Gotthárd János polgármester elnöklétével, sokkal kevesebb érdeklődéssel, mint amennyit az ügyek fontossága megkívánt volna.

Napirend előtt felszólalás nem történt, hanem a polgármesteri jelentéssel kapcsolatosan Hlatky Miklós a városi szabályozási terv elkészítését sürgette.

A tárgysorozat első pontját a polgármesteri jelentés képezte, melyben a polgármester — tekintettel az év végén megejtendő választásokra — nemcsak félévi jelentését tette meg, hanem 8 évi munkálkodásának eredményéről akart beszámolni, melyből azonban a képv. testület annak eredménytelenségéről győződött meg; mert hiszen a kis áldozatok, melyeket az idő feltétlen megkívánt és a felsőbb hatóságok sürgettek, meg kellett hogy legyenek. Egyes kis hidak: mint a Ferenczy István előtti, a Gergely Ferenc-féle sósfürdő hid, már annyira rosszak voltak, hogy tovább halasztani nem lehetett. A katonai szekérszín, a katonai barákák stb. mind felsőbb rendeletre építettek s miből? Kölcsönből és pótdoból! Nem pedig a tisztviselők által re-

remtelt jövedelemből. A kökereszt-téri és az új törvényhatósági hid építése pedig legkevésbébbé a tanács, a polgármester érdeme.

Azok az elavult szabályrendeletek, melyeket 8 év alatt felrisszítottak, még semmi hasznot nem hajtottak s a legfontosabbak — mint a vámtarifa és építési szabályrendelet — pedig vissza lettek adva, mert nem jól, nem a város viszonyaihoz alkalmazva lettek más szabályrendelettről lemásolva s talán csak évek múlva láthatjuk azokat jogerőseknek, mert ha úgy lesznek tovább is 3—6 hónapig a fiókban tartva, mint eddig, nem sok reményünk lehet azoknak hasznos intézkedéséig egyhamar élvezni.

A jövő terveire vonatkozólag nagy reményeink nem lehetnek, hiszen a vízvezeték ügye már elmúlt, egy éve pihen. A városi major tervét és költségvetését pedig, megakárja csináltatni, holott a képviselő testület arra már 3 évvel ezelőtt utasította a tanácsot s azt nagyon szépen Bodó Ferenc el is készítette, miről biztos tudomásunk van, de figyelemre sem méltatva feküdt a levéltárban. Vagy erről polgármester urnak nincs tudomása, avagy elfeledte? Nem csoda, hiszen ez 3 évvel ezelőtt, nagyon régen volt, mikor épen polgármester ur volt annak ellenzője, ugyanazon okoknál, melyekből most — többek unszolására — megakarja csináltatni. Jó lesz azt a tervet elővenni és átneézni, mert az nagyon ügyes és csak a költségvetést kell rövidíteni a mai változott viszonyokhoz mérten. Nem tudjuk, hogy dolgoznak a tanácsban, ha nem tudják holnap, hogy ma mit dolgoztak. Így nem csoda, ha előbbre menni nem tudunk s egy drágán fizetett mérnökünk egy lavi nagyfontosságú munkájáról nem tud a főnöke.

A polgármesteri jelentést tudomásul véve az ujonnan elkészített szervezeti és ügyviteli szabályrendeletet kiadták Dr. Váentsik Ferenc, Soó Gáspár, Hlatky Miklós és a tisztí ügyészből álló bizottságnak felülvizsgálás végett s elhatározták, hogy azt egy külön közgyűlés tárgyaúl kitűzik.

A hatósági bizonyítványok kiállításáról alkotott szab. rend. kihirdetését, ugy szintén a városi major létesítése iránti előterjesztést is tudomásul vették

A timár vásárcsarnok kicserélését a város tulajdonát képező szegletházzal Papp Z. József nem tartotta a város érdekében állónak, mivel az nagyobb értéket képvisel s annak értéke a piactér rendezésével megnő, jövedelme emelkedik s így nem járult hozzá. Dr. Sebesi és Váentsik Ferenc szerint a város érdekében áll a csere, de a aposabb tárgyalás végett levették a napirendről.

A szijgyártó árucsarnok megvételét a piac rendezés céljára 1,500 K. vételárban elfogadták, ugy szintén a Szabó Ferenczel 3000 K.-ban kötött bérbeli szerződést is a városházára és a Klein Zsigmonddal kötött szerződést 701 K. bérösszegben elfogadta.

A szegény-, tisztviselői nyugdíj-, kövezet vám- alap, az önkéntes tűzoltó egyesület és az 1913. évi közmunka összeírását és kivetését változatlanul elfogadta a közgyűlés és a sétatér alap 1913. évi költségvetését pedig azzal fogadta el, hogy a városi kertész havi 40 K. fizetését 50 K.-ra emelte.

A városi közalap 1913. évi költségvetésénél Dr Valentsik Ferenc rámutatott a költségvetés hiányos és rosszul való rendezésére; a tisztviselőket pedig ostorozta, hogy eszínüket nem termelnek, jövedelmi forrásokat nem nyitnak, mindent csak a pótdóra fektetnek s dacára, hogy olyan nagy a pótdó, a város közönsége semmi jól, hasznost nem kap, semmi kényelemben nem részesül, nagyobb munkára hívja fel a tisztviselőket, hogy alkossanak a várost fejlesszék; a költségvetésből a családi pótlékot kihagyni indítványozza és az orvost és jegyzőt a IX-ből a X. fiz. osztályba sorzandónak tartja; ugyanilyen értelemben szólal fel Dr Sebesi is, ki megígéri, hogy a tisztviselőket kellőleg ellenőrizni fogja, hogy dolgozzanak s aki nem teljesíti kötelességét, őzzal szemben a legerélyesebben fog eljárni, mert olyan fizetést kapnak most a tisztviselők, hogy azért egész munkaerejüket és tudásukat a városnak szentelhetik; ő is a költségvetést a Dr Valentsik Ferenc módosításával logadja el, ugyanilyen értelemben határoz a gyűlés is.

Spanyárné és Darócy Erzsébet óvónők fizetésrendezés iránti kérésüket elutasítják, tekintettel a küszöbön levő államosításra.

Darvai Ferenc illetőségét nem ismerte el. Sándor Ignác adótisztviselői állását alszámvevővé szervezte át s így a XI. fiz. osztályból a X-be sorozta.

A vágóhid átalakítási terve és költségvetésével a Nikolson budapesti gyárat bízták meg.

A Vár- és Alsó-Kossuth-utca szabályozási tervét elfogadták, ugyiszintén a borítadó és szeszfogyasztási adó pótlékoknak évi általán összegben való fizetésére vonatkozó egyezségének és a Kőkereszt-tér szabályozásához a miniszter által követelt 1400 K új hozzájárulást az építési és szabályozási alap terhére megszavazták. Ezzel a közgyűlés véget ért. Hitelesítés 1912 nov. 25. d. e. 11 órakor lesz.

A székelypuccs 1877-ben

Írta: lengyelalvi Orban Ottó báró.

(5 folytatás.)

Zimankós, sötét, esős idő volt. 11 órakor befogattam. Lovaim már jól ki voltak nyugodva. Pálffy Dénesné ömeltóságától bucsut véve, eltávoztam.

A gyepőt magam vettem a kezembe. A lovak toporzékolva indultak utánam.

A falu végén felállított 12 oláh ör fel akart tartóztatni. Meg fogták a lovakat. Szekeremet megállásra kényszerítették. Erre én hirtelen ostort bontottam és a lovak közzé esördítettem. A következő pillanatban már a tizenkét oláh mind a sárba hullott, én pedig utamat akadály nélkül tovább folytattam.

Csombordnál a Maroson hidassal kellett átszállani, mert akkor még hidak a Maroson nem voltak.

A révész nem akart keresztül vinni, mert a Maros a nagy szél miatt igen háborgott.

A hidas a Báró Kemény Istváné volt, aki Csombordon lakott. Feltaláltam magamat és a révésznek azt mondtam:

— Vigyen át, mert a Bároné beteg és orvosért megyek Enyedre.

Az oláh kucsmáját a hóna alá csapta és minden baj nélkül keresztül vitt.

Mikor Enyed végére érkeztem, a rozoga kőberes szekér a két rossz lóval akkor dőcögött be Enyedre a főszolgabíró és a járásbíró ural.

Egy kissé meghöklentem, mert ha felismernek, ott nyomban letartóztatnak.

Az ország útja Enyed végén a vasut felé tér le Tordának. Engem az utam Torda felé vezetett. Amint a rozoga szekér túlhaladta a betérőt, a lovakat neki eresztettem, a bizottságnak bucsut intettem, s hajnalra Hadrévre érkeztem Miksa Imréhez.

Ott tartózkodtam 4 napig. A második napon Gróf Bösztől küldönc jött hozzám, hogy menjek Háportonba. Ott találtam Szilágy megyéből a krasznai járás főszolgabíróját: Nagy Domokost, egy derék magyar hazafit, aki Báró Bánffy Zoltánnak összes szilágy megyei birtokainak igazgatója volt.

Bánffy Zoltántól azon utasítással jött, hogy engemet vigyen ki Szilágy megyébe s ott helyezzen biztonságba.

Nagy Domokos másnap Hadrévre jött, ott háltunk és reggel négyes fogatossal utra keltünk Szilágy krasznára.

Hadrévről Tordán és Kolozsváron át estére elértünk Nagykapusra, odaváló nagybirtokos Bíró Györgyhöz hálni, aki nekem jó barátom volt.

Bíró Györgytől kora hajnalban indultunk el. Bánffy-Hunyadon reggeliztünk. Délre Csucsára mentünk, Erdély végpontjára.

Az ebéd és pihenés Csucsán nagyon rövid volt, mert akkor esendőrök még csak Erdélyben voltak. Csucsán volt az utolsó esendőr-állomás. A Királyhágón túl még a pandur-rendszer állott fenn.

Este hét órára beérkeztünk Szilágy krasznára, Nagy Domokos vendégszerető házához.

Szerencsés megmenekülésem a négy oroszhegyi telivér székely lovam gyorsaságának és a jó hazafias ismerőseimnek köszönhettem.

Másnap reggel Krasznán felkeresett a pandurhadnagy és azt mondotta:

— Uram, ne félj semmitől. Mikor nekem a kötelet a nyakamba akasszák, hogy az akasztófára felhuzzanak, akkor értesítelek, hogy innen menj tovább.

Krasznán voltam egy hónapig. Akkor az alispán figyelmeztetett, hogy Krasznáról, a központból nem ártana tovább menni, mert ottléttem már fel kezdett tűnni.

(Folyt. köv.)

Enni vagy — vagy nem enni.

A magyar városok lakosságát valami csodálatos keleti fanatizmus jellemzi; a saját anyagi érdekeivel való nem törődés. Minden városban találunk legalább tízféle politikai pártárnyalatot és kétszer annyiféle klikket, amelyeket ugyan az az anyagi érdek szálai fűznek össze; találunk ezenkívül egy csomó, a legholdvilágosabb célok elérésére alakult egyesületet is; de nem találunk semmiféle egyesületet, vagy szervezetet, amelynek bevallott célja lenne a közéletnevezés irányítása, a közéletnevezés mostoha viszonyainak javítása.

Vajjon mi ennek az oka?

Hajlandók vagyunk azt hinni, hogy ez az állapot bizonyos szuggeszióknak a következménye. Megvagyunk róla győződve, hogy a városok lakossága nem tudja azt, miszerint a bus jobblétre szüenderült két- vagy négylábú állatoknak az emberiségre hagyott öröksége; hanem azt hiszi, hogy a mészárosiparnak nagyon költségesen drága gépek segítségével előállított terméke. Pedig hát a mészárszék elnevezés alatt ismert husgyáraknak az egész gépberendezése nem áll egyébből, mint egy fatuskóból, egy taglóból és egy éles késből.

Megvagyunk róla győződve, hogy a városi lakosság nem tudja azt, hol terem a krumpli és a bab, hanem azt hiszi, hogy ezt a két fontos élelmicikket a zöldségeskófák vegyi uton állítják elő. Ha a városi lakosság tudná, hogy hol van a krumpli és bab származási helye, bizony akkor nem rimánkodnék levett kalappal a közvetítők hada előtt, hogy drága pénzért adjanak egy keveset ebből a két jelentős tápszerből.

A városi lakosság amikor élelmiszerről van szó ki nem ismer nagyobb szaktekintélyt a sarki szatócsnál, — egy-két esztendő leforgása alatt emeletes palotát épít a lakosság elhetetlenségéből.

Őszintén szólva, a közvetítők seregét a bolondokházába kellene esukatni, ha ki nem aknáznák a városi lakosság naivságát, ha nem igyekeznének folyton jobban és jobban táplálni azokat a ferde felfogásokat, amelyekről fentebb szóltunk. Hiszen ha ők elárulnák üzleti titkaikat, maguk is beállhatnának a koplalók közé. Ennyi áldozatkészéget nem várhatunk tőlük. De már annyit elvárhatunk, hogy minden városban akadjon egy-két okos, önzetlen vezető ember, aki felnyissa a lakosok szemét, s megértesse velük, hogy minden élelmiszer legjobb s legolcsóbb beszerzési forrása: a termelő.

Sajnos, kevés városban fog akadni ilyen okos és önzetlen ember. Ott, ahol akad, bizonyosan hamar létre jön a hatósági ellenőrzés alatt álló élelmiszer beszerző vállalat, vagy ha ez nem is, alakul a lakosok körében hamarosan egy egyesület, amely közvetlenül a termelőktől szerzi be az élelmiszereket s minden nyereszkezés nélkül juttatja el azt a fogyasztó közönséghez.

Ott, ahol sehogy sem akarnak a tévészmék, a ferde felfogások légköréből kieviekélni, siessen a falvak népe a városi lakosság segítségére. Beszéljenek össze a falvak gazdái, hogy ők kötelezik magukat bizonyos élelmiszerek termelésére; aztán küldjenek deputációt a legközelebbi város gazdasági tanácsához és ajánlják fel a termelt élelmiszert. Jelentsék ki, hogy ők többé a közvetítőkkel nem akarnak szóba állani, hanem csak a fogyasztókkal; nyujtson rá módot a város, hogy a közvetlen érintkezés létrejöhessen.

Tisztelt városi lakosság, most már nem ér semmit a sopánkodás, nem ér semmit a hamleti tépelődés: „enni, vagy nem enni“, most már tenni kell. Az alvó szemeknek fel kell nyitniok, detronizálni kell az eddigi élelmiszer szaktekintélyeket s újat kell helyettük választani, a szervezkedésben rejlő hatalmas erőt. A termelőkön nem fog mulni a dolog. Azok boldogok lesznek, ha jövőben nem kell szóba állniok azzal a szípolozó haddal, a mely ugyan úgy szivta az ő vérüket, mint a fogyasztókat. A becsületes termelőnek a becsületes fogyasztóval való baráti kézszerítése az egyetlen eszköz arra, hogy a közéletnevezés mostoha viszonyain valamiképen segítsünk. Itt a legfőbb ideje annak, hogy öntudatos, célravezető munkához fogjanak nemcsak a termelők, akikben erre még van a jóakarát, hanem a fogyasztók is, különösen a városok lakossága.

Elkésett őszi vetések.

Az idei abnormis esztendő ugyancsak megviselte gazdáinkat. Hónapokon át nem végezhetnek semmiféle rendszeres munkát. Legtöbb helyen a talaj télnedvessége miatt az őszi hónapokban szántani egyáltalán nem lehetett. A cukorrépa kiszedetlenül van még s a — hol részben ki tudták szedni, ott sem lehetséges annak elszállítása. Tavaszok alá szántva még nincsenek s az ősziakat most november hó folyamán vetik ott, a hol lehetséges. De különösen Erdélynek egy jelentékeny részében annyira át vannak ázva a szántóföldek, hogy ökök nem léphet rá elcsúlyedés nélkül. Ilyen körülmények között nemcsak egy pár százezer kat. holddal, de tán egy pár millióval is kevesebb lesz az őszi vetés mint szokott lenni. S nagy kérdés, hogy az elvetett területek is adnak-e termést vagy sem. Az idő már november elején oly hűvösvoit, hogy a novemberben elvetett ősziak kikelése és fejlődése kérdéses, annyival is inkább, mert a talajban túl nagy mennyiségű víz van, a melynek megfagyása megrongálja, összeszaggatja a még túl gyengő gyökérzetet és megakasztja a fejlődést.

Háziiparunk alkonya.

Az egyik nagyobb alföldi városban kerámiai ipartelepét létesítettek. Magyaros stílusban fog dolgozni a gyár, magyar iparművészek lesznek az élén és a salangosan cifrázott élénk színű motívumok, amilyeneket eddig csak ócska selyem kendők emlékes halványodó szövetségében láttunk, fognak forgalomba kerülni. Észrevették, hogy a fővárosból vidékre került intelligencia potom áron szedi el a paraszttól antik magyar-korsóit, százesztendőket túlélt tulipános tányérjait, tarka kulcsát és ezt az észrevételt fogják most tökésciteni gyári termeléssel, vállalkozók hasznára és egy újabb diadallal a valódi háziiparon.

Fájdalommal tölt el minket ez a hír, mert egyik speciálisunkat, a magyar porcellán értékét veszítjük el. Amíg raritások voltak ezek a tárgyak, éppen a ritkaságnak tényenél fogva voltak becsesek. Most ezrével fogja elárasztani a fentemlített gyár a világot, s agyonüti vele a versenyképtelen házi agyagipart. Egy háziiparaggal kevesebbet fogunk összeszámlálhatni, s ha holnap a katalaszegi varratást üti agyon egy életmes vállalkozó, akkor megmarad háziiparnak a vékaforrás, ez a jelentéktelen garasoshasznu mesterség, mert ilyen jelentéktelenségnek nem akad gyári konkurrensa.

A gyáripar kiszorítja, megöli a háziipart, amelyből a kisipar születik, tehát a mely a kispolgárság vagyoni jólétének komponense. Pedig, ha valahol, úgy nálunk ab ovo agrár államban kellene a háziiparról védőleg gondoskodni. Az őszi mezei munkák bevégezése után bekövetkezik az improduktív korszak: a tél, amikor hosszú ásitások zavarják meg a téllenség nem gyümölcsöző nyugalomát. Asszonyterefere és tollfosztás a falu minden munkája, a férfinépség meg éppen csak pipál.

Nem ismerik, nem tudják a *the time is money*-t, hogy az idő pénz.

Micsoda pompás melegágya volna ez az egészséges háziiparnak! Produktivitásban fölérné a nyári munkával. Megkészserezhethetné a keresetet, a jólétet, csökkentené a kívándorlást, s mert a közegészség gyökerét is a jólétben kell keresnünk, csökkentené a tuberkulóziót, s mert a jóléttel együtt a művelődés, fokozná a kulturát. Gondoskodni kellene arról, hogy zavartalanul dolgozhasanak, hogy a házi kisipar egyelőre ne essék adó alá, hogy a nép kellő vezetést kapjon e tekintetben, hogy hozzáférhetővé tegyék munkájuk eredményét, jutalmakkal kellene ösztönözni őket, fejleszteni az ügyességet, export piacot szerezni nekik...

Mit látunk ezzel szemben? A számitó spekuláció szépen a kisiparnak nyakára lép, megfojtja...

Ezt a szomorú tény megakadályozni alig-alig lehet, elvégre a szabad verseny elve kell, hogy védje a gyáros álláspontját.

Mi azonban nem tartjuk szabadversenynek a tőke és kisipar harcát, a szabadverseny egyenlő kiindulópontot tételez fel, már pedig ennek az egyenlőségnek a lehetőségét eleve kizárja a vagyonskülönbség, melyből kiindulnak. Hiányoznak azok a törvényeink, melyek elveszítik annak a lehetőségét, hogy egyéni spekulátorok a népboldogulás kerékkötőivé szegődhessenek. Hiányoznak azok a közgazdasági intenciók és szempontok, melyek a gazdasági politika irányát megjelölnék e kérdés kereteiben; nincs meg a közvéleménynek az a kialakult véleménye e tárgyban, hogy presszionatív hatást gyakoroljon, nincs meg azért, mert nem ismerik a kérdés fontosságát, nem ismerik jövőjének kecsgetető perspektíváit.

Ami mindenesetre szomorú dolog!

— **Csomagoló papír** kilószámra kapható e lap kiadóhivatalában Kossuth-utca 31.

HIREK.

Háborusszelek. A napilapok telve vannak a riasztóháborus hírekkel és azok agyoncáfolásával. A legfantasztikusabb híreket hozzák a világra, de csak azért, hogy a második, harmadik sorban azt önmaguk megcáfolhassák. Valóban úgy tűnik fel ez a meg-meg ujló állítás és cáfolási láz, mintha a legteljesebb ugorka-szezonban élnénk. A szelek, a vihar előjelei azonban a cáfolatok dacára fujnak s a szüntelen csapatszállítások mégis csak amellet bizonyítanak, hogy a béke lehetősége nagyon is hajszal vékony cérnával van összekötve. E mellett bizonyít az is, hogy a tengerész tartalékosokat a folyó hó 22-én távirati paranccsal behívták.

— **A hercegprimás elleni manóver.** A kormány, akinek működésével már nyakig van az ország minden rendű és rangú polgára, arra a vakmerőségre ragadtatta magát, hogy az ország első méltóságának viselőjét Vaszary Kólos bíboros hercegprimást lemondatta méltóságáról és ezzel a katolikus társadalmat egy bevégzett, de jelentőségében igen súlyos dilemma elé állította. A lemondás be vallott oka a primási uradalom rossz kezelése volt, ami azonban feltevésnek is abszurdum, tekintve, mikép az Országos Magyar Gazdasági Egyesület legkitünőbbnek találta. A kormány eljárásából tehát nagyon is kilátszik a lóláb s az eljárást az önkéntes ki, hogy fellépését nem ez, hanem valami más indok, alighanem a Csernok megjutalmazására irányuló törekvés vezette.

— **Százezer korona Udvarhelyvármegyének.** A kereskedelemügyi kormány az Udvarhelyvármegyében előfordult árvízkarok fedezésére százezer korona rendkívüli segílyt adott. Sebesi János alispán a múlt szombaton, személyesen is eljárt a kereskedelmi miniszternél és szóval is megismételte a vármegye azon kérését, hogy a nagymérvű esőzések és árvizek nyomán a közutakban támadott károk rendezésére segílyt nyújtson. A miniszter készséggel helyezte kilátásba a kért támogatást s nov. 5-ikén már táviratban tudatta az alispánnal, miszerint a törvényhatósági és vicinális utak helyreállítására 100,000 korona államssegélyt engedélyezett. A hét folyamán aztán megjött a miniszter erre vonatkozó rendelete is.

— **Polgári fillérestély.** A székelyudvarhelyi „Polgári Önképző és Segélyző Egylet” folyó hó 26-án (kedden) az egylet nagytermében tartja meg nagyszabású fillérestélyét a következő műsorral: Szaval *Amberboy* Aranka, énekel *Gyertyánosy* Etuska; hegedűszóló *Kónya* János által; monológot ad elő *Székely* Manci; magánjelenet *Rozsday* Viktor tanár által; melodráma, előadja *Hofmann* Zoltán; dialogot adnak elő: *Szombatfalvi* Mariska és *Bardóc* József. Az estély rendezői: *Katona* Vilma, *Jakabos* Róza, *Fischer* Ferenc r. b. elnök és *Bodrogi* Balázs r. b. alelnök. Az estély iránt igen nagy érdeklődés mutatkozik.

— **A „Székelyudvarhelyi Szabóipar Társulat”** zászlószentelése alkalmával az egylet pénztárába befolyt adományok: Dr Válcensik Ferencné zászlóánya 60 K, Gróf Majláth K. Gusztáv 10 K, Dr Válcensik Ferenc orsz. képviselő 20 K, Pál István róm. kath. főesperes 5 K, Gönczy Lajos ref. koll. igazgató 10 K, Soó Gáspár ny. gimn. igazgató 5 K, Hargita Nándor agyagiparisk. igazgató 10 K, Tamás Albert főgimn. igazgató 5 K, Nagysolymosi Koncz Ármán gyógyszerész 10 K, Dr Sebesi János alispán 20 K, Ugron János nagybirtokos 10 K, Gotthárd János polg. mester 10 K, Dr Paál Árpád 10 K, Biró István reálisk. tanár 10 K, Udvarhelymegyei Tkrpztr. Rt. 20 K, Persián János kereskedő 20 K, Dr Mezey Ödön orvos 10 K, Flórián Bogdán és Fia kereskedő 20 K,

Barcsay Károly kereskedő 20 K, Kereskedő Ifjusági Otthon 10 K, Zöld János kereskedő 20 K, Ipar- és Gazdasági Hitel szövetkezet 10 K, Székelyudvarhelyi Timáripár Társulat 10 K, Székelyudvarhelyi Fezekasipar Társulat 10 K, Székelyudvarhelyi Szücsipar Társulat 10 K, Székelyudvarhelyi Kaláposipar Társulat 10 K, Székelyudvarhelyi Lakatosipar Társulat 10 K, Székelyudvarhelyi Földmives Társulat 4 K, Székelykereszturi Ipartestület 10 K, Papp Z. József 10 K, Székelyudvarhelyi asztalosipar Társulat 5 K, Székelyudvarhelyi Cipészipar Társulat 10 K, Székelyudvarhelyi Mészárosipar Társulat 10 K, összesen befolyt: 424 K.

— **Halálozások.** Megrendítő csapás érte városunk egyik kiváló emberét: *Tamás* Albert róm. kath. főgimn. igazgatót, felesége, szül. *Gergely* Juliska elhunytával, ki életének 50-ik, boldog házasságának 26-ik évében, f. hó 22-én, hosszas betegség után meghalt. A drága halott tetemeit f. hó 24-én d. u. fél 3 órakor fogják róm. kath. egyház szertartása szerint a kath. temetőben elhunyt fiának porai mellé örök nyugalomra helyezni. Az elhunytat férje Tamás Albert, leánya Tamás Mártha és testvére: özv. Tolvaly Zsigmondné Gergely Ilka, Gergely Berta, Gergely Karolin, Dr Szacsavay Gyuláné Gergely Irma, Dr Király Aladárné Gergely Róza és Dr Gergely Elek gyászolják, de gyászolja az egész város közönsége, mely a boldogultban egy nemesen érző lelket veszített el. A sok szenvedéstől megtisztult lelke találjon pihenést Istennel. — Id. Paál Sándorné szül. Áros Károlina életének 54-ik, boldog házasságának 34-ik évében f. hó 21-ikén éjjel, Székelyudvarhelyen a vármegyei kórházban, hosszas betegeskedés után meghalt. Az elhunyt hült porait f. hó 23-ikán d. u. 2 órakor Kisgalambfalván a családi sírkertbe helyezték örök nyugalomra. Az elhunytban Paál Sándor a székelyudvarhelyi elemi isk. tanító édesanyját gyászolja.

— **A „Budapest”** a balkáni háború közben mindenkinek nélkülözhetetlen, mert minden nap fényképfelvételekkel és térképekkel illusztrálja az eseményeket s ebben páratlanul áll az egész sajtóban. A „Budapest” formára, terjedelemre, tartalomra és irodalmi színvonalra a legelső lapok sorába emelkedett, de politikai hitvallása a nép: Kossuth Lajos eszméinek megvalósításáért küzd ma is, mint megindulásától kezdve egész hosszú multján keresztül. Vezető cikkeit Kossuth Ferencel és Szatmári Mór felelős szerkesztővel az élükön, a legkiválóbb ellenzéki publicisták írják, tárcáit, regényeit országosan ismert írók. Saját levelezői vannak a külföldi városokban és tudósítói minden magyar gócponton. Rendes előfizető, akik „Magyarország Nagyasszonyai” című nagyszabású díszmunka harmadik kötetét kapják meg most újévkor, még abban a kedvezésben is részesülnek, hogy a „Budapest”-et a régi áron kapják meg továbbra is.

húzott drótszállal.

kb. 75 százahék áram megtakarítás.

TÖRHELETLEN!

Magyar

SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVE K
Budapest, VI, Teréz-körut 36.

10939—912. sz. tkvi.

Hirdetmény.

A m. kir. igazságügyminiszter 1906 évi július 6. an 14114/906 sz. alatt elrendelte, hogy az sz. udvarhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság hoz tartozó *Lengyelfalva* község telekkönyveiben felvett mindazon ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886-29. az 1889 évi 38 t.-c. és az 1891 XVI. t.-c. a tényleges birtoikos tulajdonjogainak bejegyzését rendelik, az 1892. 29 t.-cikben szabályozott eljárás és ezzel kapcsolatban a telekkönyvi bejegyzések helyesbítése fogatosítottassék.

E célból a helyszíni eljárás *Lengyelfalva* községben 1913. évi január hó 20-án fog kezdődni.

1. Ennél-fogva felhivatnak mindazok, akik a telekkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy tkvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött határrnap kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseket igazoló okiratokat mutassák fel.

2. mindazok, akik valamely ingatlanokhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésére alkalmas okirataik ninesenek, hogy az átírásra az 1886. XXIX. t.-c. 15-18 és az 1889. XXXVIII t.-c. 5. 6. 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el s a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogaikat ezen az uton nem érvényesíthetik.

3. és azok javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszűnt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztését kérelmezzék, illetve hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellen esetben a bélyegmentesség kedvezményéről elesnek.

A királyi törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.
Székelyudvarhely. 1912. nov. 13.
Mihály János s. k. kir. törv. széki bír.
A kiadmány hitelül:
DÓSA tlkvezető.

Eladó beltelkek.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 512 szám alatt levő épületes beltelkek, örök áron eladó, Értekezni lehet a gör. káth. plebánia hivatalnál.

5520—912. tkvi. sz.

HIRDETMÉNY.

Az oklándi kir. járásbíró, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy *Okland* község közhelyei- erdő legelőinek arányosítása következtében a telekkönyvi átalakításból folyó végleges tkvi bevezetés az 1869 évi 2579 I. M. rendelet értelmében befejezést nyert.

Ez azzal a felhívással tétetik közzé hogy mindazok, kik az arányosítás illetve átalakítás következtében történt telekkönyvi bejegyzéseiben magukat sérelmesnek vélik, ebbeli fel-folyamodásokat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt vagyis 1913 évi május hó 20 napjáig bezárólag nyujtsák be mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után az átalakításkor közbejött téves bevezetésekől származó bárminemű igényüket jöhiszemű harmadik szemé-

lyek irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzések pedig csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvankönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

A kir. járásbíró, tkvi hatóság.
Okland, 1912. évi november hó 10 én.

KELEMEN s. k. kir. aljbír.
A kiadmány hitelül:
Wermescher kir. tlkvezető.

391—1912 végrhszám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX t c 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszéknek 1912 évi 4040/p. számú végzése következtében Dr Lányi Imre ügyvéd által képviselt Udvarhelyi Zálogkölcshintezet javára 480 K s jár. erejéig 1912 évi augusztus hó 22-ik napján fogatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felül foglalt és 780 K becsült következő ingóságok, u. m.: 2 ló, 2 szekér, nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbíró, 1912-ik évi V. 186/2 számú végzése folytán 480 Kor. tőkekövelelés ennek 1912 évi jun. hó 28-ik napjától járó 6 százalékos kamatai, egy harmad százalékos váltódíj és eddig összesen 116 K 10 f. bíróilag már megállapított költségek erejéig, Homoródalmáson alperesnél leendő megtartására 1912 évi december hó 7-ik napjának dél előtt 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz venni szándékozók ezen-nel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107 és 108. § ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ig rőnek szükkég esetén, becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX t. c. 120. értelmében ezek javára s elrendeltetik.

Kelt Oklandon 1912. évi április hó 27-én.
POLLÁK IGNÁC
kir. bir. végrehajtó.

393—912 végrh. sz.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102 § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az udvarhelyi kir. törvényszéknek 1912 évi 4161/p. számú végzése következtében Dr Lányi Imre ügyvéd által képviselt Udvarhelyi Zálogkölcshintezet javára 270 K s jár. erejéig 1912. évi aug. hó 22 napján kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 800 K ra becsült következő ingóságok, u. m.: 4 ló. nyilvános árverésen elfognak adatni.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbíró, 1912. évi V. 208/1 számú végzése folytán 270 K tőkekövelelés, ennek 1912 évi junius hó 28 napjától járó 6 százalékos kamatai egyharmad százaléka váltódíj s eddig összesen 87 K 26 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Homoródalmáson alpereseknél leendő megtartására 1912. évi december hó 7-ik napjának délelőtti 11 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108 §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881 évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Okland, 1912. nov. 13.

POLLÁK ICNÁC
kir. bir. végrehajtó.

Czell Frigyes és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők
Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

Húsarak —**Orbán Balázsnál.**

Van szerencsém a tisztelt fogyasztó közönség szives tudomására hozni, hogy **kismészárszékemben** — Csó és Kun fűszerüzlete mellett a tejsoron mindennap frissen vágott borjúhúsunk kilója 1 K 24 f, marhahús 1 K 20 f. sertéshús 1 K 64 f, borbécs hús 60 f. Szives partfogását kérve vagyok teljes tisztelettel: **Orbán Balázs** meszáros.

Milliók

.. használik ..

Köhögés

rekedtség, hurut és nyálkás-ság, göres és hörhurut ellen

KAISER-féle

mell-karamellákat

a „három fenyővel.“

6050 közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány orvosok és magánóktól a biztos eredményt igazolják.

Kiválóan kellemes ízű bonbon!
Csomagokban 20 és 40 f-ért, dobozban 60 f-ért. Kapható gyógyszerárakban és drogueriákban, valamint: **ZSETKÉY JÁNOS** gyógyszerésznél Homoródszentmárton község.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőné.

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

== ÉRTESÍTÉS. ==

Üzlet átalakítás miatt

a raktárainban levő összes férfi és női divatárucikkék, készruhák, cipők, teherneműek, kalapok, terítők, függönyök stb. **árait tetemesen leszállítottam s így ritka alkalmu bevásárláshoz módot nyujtok a mélyen tisztelt vevőközönségnek. Ezen alkalmat most tessék felhasználni.**

Tisztelettel:

Szenkovits János Utóda.**ÉLETKÖNYVE**

állandó házi orvos. Ingyenes gyógymód: tifusz, kolera, toroklob, rüh, vérhas, mindenféle himlő és vörheny, orbánc, bujakór, számarhurut, agy-, tüdő-, sziv-, gyomor-, méh- és bélgyulladás, vesemáj-, lép-, hólyag bajok, skrófula, köszvény, csusz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység, vizekóróság, szárazbetegség (tuberkulózis), torok- vagy mandolagyulladás, gyomorkatarus, örülés stb. ellen. Irta: **DERZSI JÓZSEF**. Az E. M. K. E. — tekintélyes orvosok ajánlata — népkönyvtárai részére 100 példányt elfogadott. Ára .. 3 korona. Kapható: ..

Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt és valamennyi könyvkereskedésben.